

H. WALCZAK.

Kilka uwag o redagowaniu doniesień policyjnych.

Do najczęściej używanych środków pomocniczych przy prowadzeniu dochodzeń należą bezsprzecznie listy gończe i pisemne poszukiwania za zbiegłymi przestępcami. W myśl kardynalnego postulatu kryminalistyki-przestrzegania celowości przy przedsięwzięciu wszelkich policyjnych czynności nie ulega żadnej wątpliwości, że należyte redagowanie wyżej wymienionych pism inwigilacyjnych (wywiadowczych) posiada dla śledztwa nie tylko wielkie, lecz często decydujące znaczenie i że zezwzględnie na prawidłowe funkcjonowanie aparatu policyjnego nie możemy pozostać obojętni na to, czy i o ile pisma te spełniają swoje zadania.

Sprawa ta jest dzisiaj tem aktualniejszą, że chociaż organizowanie policji u nas w Polsce zostało już dokonane w najogólniejszych rysach, to jednak sprawność jej kuleje nieco z powodu braku odpowiedniego wykształcenia i praktyki, zwłaszcza pod względem należytego załatwiania pisemnej strony służby policyjnej, to znaczy pod względem redagowania koniecznych i ściśle związanych z policyjnym pościgiem pism i listów gończych.

Probierzem wewnętrznej wartości każdego pościgowego pisma jest jego harmonijne i celowe współdziałanie z innymi środkami, użytymi według wskazówek najnowszych wyników wiedzy kryminalnej przy prowadzeniu dochodzeń, czyli innymi słowy, treściwe a możliwie wyczerpujące przedstawienie i podkreślenie tych jedynie momentów przestępstwa, jakie są decydujące dla rozświetlenia sprawy i wykrycia przestępcy.

Treść i forma pisma inwigilacyjnego zależna jest więc od rodzaju zadania jakie ma do spełnienia i dlatego też różnice zachodzące pomiędzy nimi są wynikiem różnorodności zadań. Inaczej wyglądać będą listy gończe, niż pisane doniesienia w sprawie mniej ważnych przestępstw kryminalnych, jak również odmiennie przedstawiać się będzie doniesienie o dokonaniu przestępstwa w wypadku, gdy sprawca jest znany, niż gdy sprawca czynu pozostaje nieznany.

To samo powiedzieć można i o tego rodzaju pismach jak zawiadomienia o zaginionych osobach, o znalezionych zwłokach osób nieznanych i t. d. W jednych bowiem pismach, główny nacisk położony jest na najdokładniejszy rysopis poszukiwanego, w innych, na sposobie dokonania przestępstwa, wreszcie w innych znowu na wyliczeniu i opisie rzeczy skradzionych lub znalezionych, zależnie od tego, co w danym wypadku może prowadzić najskuteczniej i najszybciej do wykrycia przestępcy.

Jest jednak ogólnie przyjętą zasadą, że

każde pismo inwigilacyjne składać się musi z następujących części, a mianowicie:

- 1) Z dokładnego opisu przestępnego czynu;
- 2) Z dokładnego rysopisu przestępcy wraz z jego personalnymi datami;
- 3) Z dokładnego wyliczenia i opisu przedmiotów skradzionych oraz przedmiotów pozostawionych na miejscu czynu;
- 4) Z nadmienienia, jakie przedsięwzięto policyjne kroki w tej sprawie i kogo zawiadomiono o przestępstwie.

Przystąpimy obecnie do szczegółowego omówienia każdego punktu z osobna. Odnośnie do punktu 1-go należy bezwarunkowo podać w doniesieniu: dzień i godzinę popełnienia czynu, miejscowość oraz gdzie czyn został spełniony np. w lesie, na polu, na drodze, we dworze, w mieszkaniu i t. d., następnie wśród jakich okoliczności np. podczas jazdy, w nocy, podczas burzy, przy księżycu i t. p., jeśli zaś rozchodzi się o kradzież, to czy dokonano jej z zamkniętego czy otwartego miejsca, z włamaniem lub bez, ze strychu, piwnicy, z sieni i t. d. dalej imię i nazwisko poszkodowanych, ilość sprawców, rodzaj uzbrojenia tychże (karabin, rewolwer, nóż, siekiera i t. d.) ściśle dane o zachowaniu się sprawców i sposobie dokonania przestępstwa t. j. w jaki sposób wtargnęli np. do mieszkania, czy używali gróźb lub podstępów, czy używali broni i jak, w którym kierunku zbiegli i t. d.

Ze takie szczegółowe wiadomości o samem przestępstwie są z punktu widzenia kryminalistyki niesłychanie ważne dla wykrycia przestępcy wynika to z tej psychicznej przesłanki, że każdy człowiek spełniając jakiś czyn wyciska na nim mimowoli t. j. całkiem bezwiednie swe indywidualne znamię, które staje się tem widoczniejsze i silniejsze im częściej się go powtarza. Porównując kilka przestępstw, dokonanych przez tego samego osobnika stwierdzić musimy, iż pomiędzy temi przestępstwami zachodzi częstokroć tak widoczna analogia, że gdyby nawet te czyny spełnione zostały w zupełnie różnych miejscowościach, to na pierwszy rzut oka można poznać, iż dokonał ich ten sam sprawca. Wykorzystując dla celów kryminalistyki tę okoliczność, stworzono u nas w Polsce na wzór państw zachodnich, przy centrali kryminalnej w Warszawie ogólny rejestr wszystkich przestępstw dokonanych w całej Rzeczypospolitej, który ma służyć do przeprowadzenia analogji pomiędzy przestępstwami a tem samem do odszukania sprawcy na podstawie pewnych cech analogicznych zachodzących pomiędzy przestępstwem, przy którym sprawca pozostaje nieznany a przestępstwem

notowanym już w rejestrze przestępstw, przy którym natomiast sprawca jest już znany.

Ten atoli środek w kryminalistyce może mieć zastosowanie w tym wypadku, gdy doniesienia organów bezpieczeństwa publicznego będą wyczerpujące i opisujące najskrupulatniej sposoby popełnienia przestępstw. W przeciwnym razie zrezygnować będziemy musieli z korzystania z tego środka pomocniczego przy wykrywaniu przestępców, jakim jest analizowanie sposobu popełnienia czynu występnego.

Co się tyczy punktu 2, tj. podania dokładnego rysopisu przestępcy, to każde poszukiwawcze pismo powinno zawierać:

imiona, nazwiska i miejsce pochodzenia przestępców, ich wiek, możliwie najdokładniejsze rysopisy a więc: wysokość, postawa, kolor włosów, porost włosów, broda (kolor i forma), twarz, skronie, kości policzkowe, cera, czoło, oczy, brwi, nos, usta, zęby, broda, ręce, nogi, chód i t. d.

Specjalnie wielką wagę przywiązywać należy do szczególnych znaków cielesnych jak np. tatuowań, brodawek, plam na twarzy, oczach i t. p., oraz do fizycznych ułomności, a więc np. brak którego z członków (palca, ręki, oka, nogi), zezowate oczy, garb, złamanie ręki i t. d.

W ścisłym związku z opisem osoby, pozostaje opis ubrania sprawców, nadto opis przedmiotów jakie przestępcy posiadali ze sobą na miejscu czynu, np. konie, wóz, latarnie i t. p.

Wiadomo jest bowiem, że do wykrycia zbiegłego przestępcy przyczyni się pismo wywiadowcze skutecznie wtedy tylko, gdy poda do wiadomości zainteresowanych organów bezpieczeństwa publicznego jaknajwiększą ilość danych dotyczących się przestępcy, wedle których można go najłatwiej poznać i schwycić. Przyznać zaś trzeba, że do takich danych należą w pierwszym rzędzie dokładne rysopisy przestępców, na podstawie których redaguje się listy gończe i „Gazetę Śledczą” rozsyłaną do wszystkich urzędów policyjnych w Rzeczypospolitej.

W Gazecie tej i listach gończych zamieszcza się krótkie a wyczerpujące doniesienia o popełnionym czynie z podaniem jaknajdokładniejszego rysopisu zbiegłego przestępcy z jego datami personalnymi, na podstawie których to wiadomości, wszystkie władze bezpieczeństwa w Polsce poszukują przestępcy.

Samo się przez się rozumie, że poszukiwania te będą tem skuteczniejsze, im rysopisy przestępców w „Gazecie Śledczej” i listach gończych będą dokładniejsze i prawdziwsze, co zaś zależy jest tylko od rzetelności i wartości

HENRYK CEDERBAUM.

26)

Przegląd polskiego ruchu rewolucyjnego po powstaniu 1863 roku.

(Dalszy ciąg).

Ściśle rzecz biorąc, ruch powstały w r. 1899 wśród studentów warszawskich wyższych zakładów naukowych nie miał charakteru narodowego, a odezwy nawołujące do urzędzenia manifestacji, deklarowały solidarność pomiędzy studentami warszawskimi a studentami uniwersytetów w Cesarstwie.

Nie są one natomiast pozbawione charakteru politycznego bardzo wybitnego. W odezwie, wydanej przez studentów politechniki, „młodzież polska, urodzona w niewoli, okuta w powiciu”, wezwana jest do zapoczątkowanej przez młodzież rosyjską walki z rządem despotycznym i caratem, znienawidzonym wrogiem wspólnym zarówno Polaków, jak i Rosjan.

Stronnictwo narodowo-demokratyczne.

W roku 1897 ukazała się we Lwowie broszura, która zaledwie, we wrześniu 1898 r. dostała się do rąk żandarmerji i to w jednym tylko egzemplarzu, pod tytułem „Program stronnictwa demokratyczno-narodowego, w zaborze rosyjskim”. W przedmowie, niewiadomy autor mówi, że stronnictwo demokratyczno-narodowe, po raz pierwszy publicznie występujące pod tą nazwą i poraz pierwszy ujawniające swój program praktyczny, istnieje i działa, już dawno,

licząc członków swych na setki i tysiące polaków, ożywionych jedną myślą i związanych między sobą, nie jakąś określoną organizacją, lecz wspólnością porywającej wszystkich idei. Następnie, wychodząc z założenia, że naród polski, poczuwający się zawsze, pomimo rozdzielenności politycznej do jedności i wspólności interesów, był zawsze samodzielny, na gruncie postępu kulturalnego, autor dochodzi do wniosku, że naród ten powinien być uznany za zasługujący na niezależny byt polityczny. Dla takiego narodu jedyną możliwą formą polityczną, jest tylko niepodległość.

Osiągnięcie tej niepodległości i zdobycie dla narodu polskiego, należnego mu miejsca, wśród innych narodów, stanowią też główne zadania stronnictwa i dlatego wszystko co zbliża go do tego celu uznaje ono za dobre, wszystko zaś co go od niego oddala, za złe.

Przy urzeczywistnieniu tych swoich zamierzeń, stronnictwo opiera się głównie na siłach narodowych, oświecając i rozwijając niższe warstwy narodu i broniąc praw ich moralnych i materialnych. Równocześnie stronnictwo dąży do przetworzenia społeczeństwa w organizację wolnych obywateli, zdolnych do samodzielnego rozwiązywania spraw, dotyczących żywotnych ich interesów, stąd nazwa partji: „demokratyczno-narodowa”.

W dalszym ciągu wskazane zostały główne zadania stronnictwa, których wykonanie uważa ono za konieczne dla dopięcia swych celów.

Zadanie te są następujące:

- 1) starać się o zaznajomienie najszerzego ogółu polskiego z naukami politycznymi;
- 2) uświadamiać lud o znaczeniu samorządu

gminnego i tym sposobem dążyć do zabezpieczenia należnych gminie wiejskiej praw, a w ich liczbie praw języka polskiego, w urzędzie gminnym, sądzie gminnym i w szkole ludowej; w tym samym duchu i w myśli programu stronnictwa oddziaływać powinny na już istniejące i mogące powstać w przyszłości instytucje i organizacje społeczne, a gdyby okazała się niemożliwość działania legalnego, to działać nielegalnie;

3) nie opierając się w działalności publicznej na stanowisku wyznania rzymsko-katolickiego, tem nie mniej bronić z całą energją praw i interesów tego wyznania, gdy grozić mu będzie niebezpieczeństwo;

4) agitować przeciwko rządowym szkołom ludowym, mającym na celu nie oświatę, lecz rusyfikację i demoralizujący politycznie, uciekając się do nauczania tajemnego i rozszerzania zakazanych wydawnictw ludowych;

5) starać się o zwolnienie prasy polskiej od wszelkich ograniczeń, dla dopięcia zaś tego celu wydawać i wedle możności jak najwięcej kolportować utwory literatury nielegalnej;

6) walczyć ze szkodliwym wpływem szkół średnich rządowych i starać się o zaprowadzenie tajemnej edukacji w duchu narodowym, główną uwagę zwracając na naukę języka polskiego, historii i literatury polskiej;

7) rozwijać umysłowo i ekonomicznie klasy pracujące i nadawać rozwojowi temu należyty kierunek;

8) zbierać jaknajwięcej składek na zaspokojenie tych potrzeb narodowych, o które nie troszczy się rząd rosyjski.

(D. c. n.).